

Küba'nın yanı sıra bugün açıklaman Metropol'ün hangi partinin ne kadar oy alacağı konusundaki anketi politik tercihlerin belirlenmesinde ekonomik durumun önemli ama belirleyici olmadığını yeniden gösteriyor.

Küba'da yoksulluk vardır, doğrudur ve bu yeni bir şey değildir. Küba'da Latin Amerika ülkelerinde bulunmayan olanaklar da vardır: parasız eğitim ve sağlık hizmeti gibi... Ama bu durum yoksulluğu ortadan kaldırmıyor. Sorunlar var ve buna rağmen insanlar büyük çoğunlukla ülkedeki reel sosyalizmi kabul ediyorlar. Demek ki herkesin hayatını etkileyen ekonomik sorunlar sistemin sorgulanmasını beraberinde getirmiyor.

Marksistlerin neredeyse tamamının kafasında hala 20. yüzyılın ilk yarısına ait anlayış değerlendirme yapılırken belirleyicidir: kitleler yoksullaştıkça radikalleşirler, sistemi sorgulamaya başlarlar. Yıllardan beri çok sayıda örnekte tersini görüyoruz...

Yeryüzünde çok sayıda insan yetersiz besleniyor, bazıları açlık sınırında yaşıyor ama bu ağır şartlarda yaşayanların çok azı şöyle ya da böyle tepki gösteriyor. Buradan çıkarılması gereken sonuç şudur: içinde yaşanan ekonomik şartlar önemlidir ama insanların politik tercihlerinde başka faktörlerin de küçük olmayan önemi vardır.

Diyebilirsiniz ki, reel sosyalist ülkelerin çözülmesinde ekonomik zorluklar belirleyici olmadı mı?

Burada soru yanlıştır. Yanlışlık konuya tek yönlü yaklaşımdan kaynaklanıyor.

Ekonomik zorluklar belirleyici oldu çünkü yıllarca bunun tersi iddia edildi: sosyalizm üretici güçlerin geliştirilmesinde ileri kapitalist ülkeleri yakalayacak ve geçecektir. Bu yapılamadı ve reel sosyalizm büyük iddiasını kaybetti. Sanılıyordu ki sosyalizmde ekonomik kriz olamaz; olduğu görüldü ve bununla başa çıkılmadı.

1990'lı yıllarda bir Alman komünistinın sözleri aydınlatıcıdır: kapitalizm yıllarca ekonomik krizle birlikte yaşıyor, biz yaşayamadık.

Normaldir, böyle bir şey olabileceğini kabul etmediğin için zamanında gerekli önlemleri de almadın.

Kapitalizm hafifleşen ve ağırlaşan ama sürekli olarak var olan ekonomik kriz demektir.

Bu belirlemenin yıllardan beri anlamı kalmamıştır çünkü kapitalizm krizi yönetmeye başlamıştır. Kriz yönetilebiliyorsa eğer tehlikesi de sınırlandırılabilir demektir.

Küba yönetiminin bunu öğrendiğini anlarsanız, gelişmeleri de doğru değerlendirilebilirsiniz.

Bir ülkede ciddi ekonomik sıkıntılar varsa kitleler düzene karşı tavır alır anlayışı eskidendi...

Ekonomik sıkıntı önemlidir ama kitlelerin politik tercihini belirleyen başka önemli faktörler de vardır. Bu faktörlerin her ülke özelinde ayrı incelenmesi gerekir.

Bizde ekonomik krizi, hayat şartlarının kötüleşmesini, her gün yenisi patlayan politik rezaletleri anlatmayacağım...

Metropol'ün son anket sonuçlarına göre –kararsız olanların yüzdesi de partilere dağıtıldıktan sonra- AKP'nin oy oranı yüzde 35, MHP'ninki yüzde 9'dur. İkisi yüzde 44 yapmaktadır.

Ekonomik sıkıntı hissedilir oranda var ama bunun politik tercihe yansımaları doğrudan olmuyor ve başka faktörler tarafından etkisi azaltılabilir.

Türkiye ve Küba'da bu faktörler farklıdır ama genelleme düzeyinde bakılırsa durum aynıdır: ekonomik zorluklar kendi başına belirleyici değildir.

Bunu hala anlamamış olanlar en az 30 yıldır politik mücadeleden bir şey anlamamış demektir.

Politik mücadelede asıl ağırlığı ekonomik sorunlara vermek, bu sorunların etkisini azaltan ve ülkeye göre değişen başka faktörlerin neler olduğunu görmemek, bunların etkisinin nasıl azaltılabileceği konusunda düşünmemek ve yöntemler geliştirmemek, yeniden ve yeniden boş beklentilere yol açacaktır.

Nitekim böyle olmaktadır...